21 ԻՆՃԻ ՍԻՆԻ — ١٢٩٨ ՄՈՒՀԱՐԷՄ١٩ — 30 ՓԱՐԱ.

Մասիսի Էֆեմերիս

ՄԻԻՆԱՏԻԻ ԻՐԱՃԻԵԱՍ

21 ԻՆՃԻ ՍԻՆԻ — ١٢٩٦ ՔԵԱՆ Է.Վ. ١٠ — 30 ՓԱՐԱ.

ԹԷԼԷԿՐԱՖԻՅԷ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պերլին, 20 դեկտ.

Կաղէթ ը լ'Ալմանեը տիւ Նօր ղաղէթասը, պլոճիւմէ տէվլէթէր Եունան մէսէլէսինին թէսվլեէսի իչին պիր հիւքմ մէճլիսի նասպէրը արգու իսէրլէր, վէ պունան պաշգա տէվլէթի Ալիեէ իլէ Եունանիսթան տախի, պու մէճլիսին գարարը բիզա կէօսթէրէճէքլէրինի թէսհիւտ իյէրլէր իսէ, Ալմանիա տէվլէթինին պու պապտէ վուգու պուլաճագ թէքլիֆի գապուլ իտէճէկինի, վէ տէվլէթի միշարիւէյհա, պու մէճլիս գարարընին էքսէրիէթի ատիէ իլէ իթթիֆաղ օլունմասը թալէպինտէ պուլունաճաղընը եաղըեօր։

Լօնտրա, 21 դեկտ.

Սթէնտրոտ ղազէթասընին ղանընա կէօրէ, տէվլէթլէր, Եունանիսթան հագդընտա կէօնտէրտիկի սօն թահրիրաթը ումումիէսինէ ճէվապէն, միւթէրէքէն տէյիլ իսէ տէ, միթթէհատ իւլ մէալ օլարագ, Պապը Ալիեէ պիր նօթա թագտիմ իթմէք իւզրէ պէյնէրինտէ ուզաշմըշլար տը։

Մէղքիւր նօթատա, տէվլէթլէր, Պապը Ալիինին հոկտ. 3 թարիխլի նօթասընտա իչար օլունան արադինին արթըրըլմասընը, զաթը հազրէթի Բատիշահիտէն թալէպ իտէճէքլէր տիր։

, Թայմս ղազէթասընին էֆքեարընա նէզարէն, էկէրչի եաբընը Եունան տէվլէթի, Էվրօբալը պիր հիւքմ մէճլիսի թասավվուրունա մուխալիֆէթ իտէր իսէ, տէվլէթլէր, Էվրօբանընն սուլհու ասայիշի լիւզումունու քէնտիսինէ շէտիտէն պէեանէ մէհպուր օլաճագլար տը։

Քօրթ-Նաթալտան ալընան սօն խապէրլէրէ նէզարէն, Թրանսվալ էհալիսինտէն 5 պին նէֆէր, Հէյտէրպէրկի զապթ իտիպ, ճիւմհուրիէթ իլան իյլէմիշլէր տիր։

Բէթրէսպուրկ, 21 դեկտ.

Թիւրքիսթանտան ալընան պիր թէլէկրաֆնամէյտէն անլաշըլմըշընա կէօրէ, Ռուս աքէրլէրի դեկտ. 9 տա օրտտա թէքէ Թիւրքմէնլէրինի տաղըտըպ, պինլէրճէ հայմանլարընը տախի զապթ իթմիշլէր տիր։

Ռուսիա տէվլէթի, տէվլէթի Ալիեէ իլէ Եունանիսթան պէյնինտէ սուլհ ու սալահը պագի սագլամաճագ տէվլէթլէրին հէր կիւնա բօլիթիգասընը իթիզամ հազը պուլունմագտա տը։

ՄԻԻԹԷՆԷՎԻՅԷ

Զաթը հազրէթի Բատիշահիեէ Ֆրանսա ճիւմհուրիեէթի թարաֆընտան իհտա օլունան Լէժիոն տ'Օնէօր նիշանընին ըէսմի թագտիմի, պու կիւնէ թէէխիր օլունմուշ օլմաղին, պու կիւն թէշրիֆաթը լաղզմէ իլէ թագտիմ գէլընաճագ տը։

—Ռուսիա իմբէրաթօրու հազրէթլէրի թարաֆընտան Խըտիվի Մըսըր Թէվֆիգ բաշա հազրէթլէրինէ էկը Պյան նիշանը իհտա ղըլընմապլէ, Ռուսիա տէվլէթինին Դահիրէ ժէնէրալ գօնսօլօսու թարաֆընտան բասիմէյի լաղզմէ, վէ հէյեէթի նազար հազարաթը հուզուրունտա, բաշայի միւշարիւէյհ հազրէթլէրինէ իթա գէլընմէշ, վէ նիշանը մէղքիւրուն թէսլիմինտէ ատէթտէն օլտուղու իւզրէ, թօքլար էնտախթ օլունմուշ տուր։

—Թալիխլի թէէտիեաթ իթմիշ օլտուղունու եաղմըշ օլտուղումուզ Մ. Հանսօն վէ շիւրէքեասընին ասչընը 250 պին լիրատան զիեատէ օլտուղունու, ղազէթալար բիվաեէթ խալիեօրլար։

—Բարիս ղազէթալարը, տէվլէթի Ալիեէ սէֆարէթի թարաֆընտան Մ. Թոդվիլէ կէօնտէրիլէն պիր մէքթուպտան սուրէթինի իլան իթմիշլէր տիր։ Մէքթուպը մէղքիւրտէ Մ. Թոդվիլին, մէնսուպ օլտուղուտարրաֆան գօմիթէսի, միւտախէլէյի էճնէպիեէնէ իսթինատա իթմէքտէ իսէ տէ, տէվլէթի Ալիեէնին թահվիլատ համիլէրինէ մուխապէրէսինտէ դաթիէն միւտախէլէյի էճնէպիեէյի գապուլ իթմէյիպ, տօղրուտան տօղրուեա միւղաքէրէ իտէճէկի պէեան օլունմուշ տուր։

—Անատօլու վիլաեաթընա եէրլէշտիրիլմիշ օլան մուհաճիրինի Խալամիեէնին, պու սէնէ ասքէրի գուրաեա հիսսէտար օլմալարը, պա իլաատէյի սէնիյյէ գարարլաշմըրըլմըշ, վէ մուճիպինճէ վիլաեաթը մէղքիւրէեէ թէլէկրաֆնամէլէր կէօնտէրիլմիշ տիր։

—Պաղը թիւթիւն ֆապրիգաթօրլարը, թիւթիւն ղըյմաղ իչին էվրօբատան մաքինալար կէթիրթմիշ օլտուղլարընտան, թիւթիւն գէրեճլարը թաթիլի իշղալ իթմիշլէր տիր։

—Կրանտ տուշէս իլէ մախասուսլարընը համիլ օլտուղու հալտէ, էրիքլիք նամ Բուսիա վաբօրու տունքի կիւն պահրը Սէֆիտէ միւթէվճճիհէն շէհրիմիզտէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

—Հօպարթ բաշա հազրէթլէրինէ հարէմլէրի թարաֆընտան քիւշտա օլունաճաղը մուգատտէմ իլան օլունան բազարտան, 320 Խուկիլիզ լիրասը թէմէթթիւ օլմուշ տուր։

—Դալէյի-Սուլթանիեէ խթիհքեամթընը մուաեէնէ իթմէք իւզրէ, մէէմուրիեէթի մախասուսէյի մուվագգաթէ իլէ, օլաեա ազիմէթ իթմիշ օլան ֆէրիդ Ասքի բաշա հազրէթլէրի, էվվէլքի կիւն Տէրիսաատէթէ ավտէթ պուեուրմուշլար տը։

—Տուլչին գայմագամ Նէճիպ էֆէնտինին էվվէլքի կիւն կէլմիշ օլան Սէլմիեէ ֆըրգաթլէյնի հիւմաեունու իլէ Տէրիսաատէթէսավտէթ վէ միւվասէլէթ էյլէտիկի իշտիմիշ տիր։

—Իսրանիա գըրալը Տօն Ալֆոնս հազրէթլէրի թարաֆընտան Իսբանիա գըրալիեէթինէ մախսուս նիշանլարընը էն միւթէպէրլէրինտէն պէր վէճճի աթի նիշանլարընը վուքէլա վէ բրիճալը տէվլէթի Ալիեէտէն պաղըլարընա իթա օլունտուղունու Լա Թիւրքի ղազէթասը բիվաեէթ խալիեօր։

Սապըգ պաշ վէքիլ Դասրի բաշա իլէ սապըգ խարիճիեէ նազիրը Ապտին բաշա հազարաթընա իւչինճիւ Շարլ նիշանընը պիւյիւք գօրտօնու.

Մապէյնի հիւմաեուն միւշիրի Օսման բաշա հազրէթլէրինէ Մէրիթ Միլիեէր նիշանընը պիւյիւք գօրտօնու.

Սէր գուրէնայի հազրէթի Շէհրիեարի Համմի բաշա հազրէթլէրի իլէ թէշրիֆաթի ումումիեէ նազիրը Միւնիր պէյ էֆէնտի հազրէթլէրինէ վէ խարիճիեէ միւսթէշարը Արթին էֆէնտի հազրէթլէրինէ Իզզէդդին Գալթ օլի-նիշանընը պիւյիւք գօրտօնու,

Վէ մէղքիւր նիշանլարընը բիւթպի միւսթէլիֆէսինտէն բէք չօղու տասխի սայիր մէմուրլարին քիրամէ իրսալ վէ իհտա օլունմուշ տուր։

—Սիսամ պէյի Ատասիտի բաշա հազրէթլէրի, պունանի քի մահ մուդատէմ, Սիսամնա Ինկիլթէրրա գօնսօլօսանէսինտէ, գօնսօլօսուն պիր ատէմինի թէվգիֆ էյթմէրիպ, գօնսօլօսա տախի պիր թէղքէրէ եաղմըշ օլմասը յլա, Պապը Ալի իլէ Ինկիլթէրրա սէֆարէթի պէյնինտէ պու պապտէ միւգաքէրաթ վուգուս պուլմուշ օլտուղունտան, Ատասիտի բաշա հազրէթլէրինէ, թալէպ օլունան թարղիեէյի իթա իթմէսի էմր օլունմուշ օլմաղէ, միւշարիւէյհ հազրէթլէրինին միւմիկէյհ մէվգուֆաս սալը վիրէրէք, տիկէր պիր թէղքէրէ իլէ էվվէլքի թէղքէրէյի կէլիրեէ ալմըշ օլտուղունու, Մէսէնճը եաղըեօր։

—Զէքիրիկտէն խասարտիտէ օլան Քէօթահեա սանճաղը էհալիսինտէն պիդուարէթօլանլարը, վիրկի վէ պէտէլաթը ասքէրիեէսինին, կէլէճէք սէնէ մահուլունուն զմանընիտրաքինէտէկինթէրք խիլէրէք, պու սէրբէսթ իլէ դուարէթի օլանլարընը տախի վիրկիլէրինին թէէխիրինէ, վէ սայիր եօլտուգլուգ վուգուլինէ մէյտան վիրիլմէյիպ, անլէրին հէման թահսիլի հադդընտաքի դարարը մախսուս, Խուատաքի դարարը մախսուս, Խուատվէնտիկեար վիլաեէթի ճէլիլէսինտէն Քէօթահեա միւթէսարրըֆընա թէպլիղ գէլընմէշ տը։

—Ասիր նամ նագլիեէ վաբօրու հիւմաեունու, էվվէլքի կիւն ախամ իւզրէի Տէրիսաատէթէ միւշամ վատէլէթ իտէրէք, մէղքիւր վաբօր իլէ Բակիւզատա տէվլէթի Ալիեէ շէհպէնտէրի Տանիշ պէյ էֆէնտի վէ Ավթրիա պահրիեէ գապիթանընտան պիրի կէլտիքլէրի կիպի, մուախխարէն Գարատաղ թէրք իտիրմիշ օլան մէվգիտէ պուլունան ասքէրի տէպգիյլէրին մալի օլարագ, 12 սանտրգ էսլիհա վէ միւհիմմաթը հարպիեէ տախի վիրուտ իթմիշ տիր։

—Շէյխ Իւպէյտուլլահ, Իրան ասասքիրի պաշ գումանտանընա աթիտէքի շէրայիթի սուլհիեէյի կէօնտէրմիշ տիր։

Շէրայիթի մէղքիւրէ 9 պէնտտէն իպարէթ պուլունմուշ տուր։

1.— Իրանտա պուլունան Քիւրտիսթանընի իքի էեալէթէ թագտիմլէ, Քիւրտ վալիլէր թարաֆընտան իտարէ օլունմասը, վէ Իրան հիւքիւմէթինէ սէնէվի պիր մագթու վերկի վիրմէսի։ Իշքէնճէլէրին վէ գաթլ ճէզալարընընը լաղվըյա, ասհապը ճիւնհանընը մէհաքիմի շէրիեէ թարաֆընտան մուհաքէմէսի։

2.— Տէվլէթ վարիսաթընտան պիր գէսմընը մէարիֆէ վէ էգնիեէյի խայրիեէ թախսիսի։ Իրանա խալալ խոիլէն էմթաա իչին եալընըզ պիր բէսմի կէօմրիւք ալընըպ, հէր պիր շէհրին դաբուսունտա էմթաա իւզրէրինէ թարհ խոիրմիշ օլան վերկիլէրին լաղվը։

3.— Էեալէթէյնի մէղքիւրէթէյն ասասքիրինին եէրլիլէրտէն թահրիր խոիլմէսի, վէ հէյնի իգթիզատէ Իրան տէվլէթինէ եարաբմ օլունմասը։

4.— Տէվլէթի Ալիեէ պիր էճնէպի տէվլէթի իլէ մուխասէմաթա իպթիտար իթմիկինտէ, մէղքիւր Քիւրտ ասասքիրի մէրիեէսինին ասքերինէ Օսմանիէեէ եարաբմա կիթմէսինէ, Իրան հիւքիւմէթի թարաֆընտան միւսաատ օլունմասը։

5.— Հիւքիւմէթի Իրանիեէնին, զըեամ միւնասէպէթիյլէ տիւշարը սէֆալէթ օլմուշ օլան մէմալիք էհալիսինի իքի սէնէ հէր կիւնա վերկիլէրտէն մուաֆ թութմասը։

6.— Զիքր օլունան էեալէթլէրին, Մէրակա, Ուրմիա վէ Սօվուգ պուլաղ նամ մէմլէքէթլէրին իլհագըյլա թահտիտ խալմէսի։

7.— Նէսթօրիլէր շիմալիեէ գաբարը եէհուտիլէր միսիլլու, նիշանտար եէհուտիլէր միսիլլու, նիշանտար ալմագըգ վէ տէվլէթճէ մէմուրիեէթլէր իքա իթմէք հուդուգունա մալիք օլմասընգլարը հալտէ, պունատան պէօյլէ անլէր իլէ եէհուտիլէր միեանընտա միւսավաթը քեամիլ վաղ օլունմասը։

8.— Դըեամէ տախիլ օլանլարընն ճիւմլէսինէ Իրան տէվլէթի ճանիպլինտէն ալինը ումումի իթասը։

9.— Էրզրում վիլաեէթինտէն թա Պաղատատա գատար հուտուտտա ամէաշիւտ իթմէք խսթեեէն խալգատան խսթէնիլէն թէղքէրէլէրին Օսմանլը վէ Իրան հիւքիւմէթլէրի թարաֆընտան իլղասը, քէզալիք միւսատէրէյի էմլաքն վէ էհալիտէն քէյֆի մաեշտ թահսիլ օլունակէլէն թաղմինաթը նագտիեէնին լաղվը։

Շէյխի միւմիլէյհ իշպու շէրայիթի նուլհիեէյի, էլեէվմ Սալտուղտա պուլունան Իրան պաշ գումանտանընա կէօնտէրմիշ տիր։

—Եունանը, Ամալիօթէն Անինո գարիեէսինէ գատար հուտուտ իզէրինտէ միւթէհաշշիտ օլան 80.000 նէֆէր ասքէրինին լէվազիմաթընը իթաեէ թալիպ օլան միւթէհահիտէրի միեանընտա լաղմ կէլէն միւնագաատընն իճրա օլունաճաղը, Եունան հարպիեէ նէզարաթի թարաֆընտան իլան օլունմուշ տուր։

—Ճիւմաա իրթէսի ուգշամը Եէրասմօ վէ Իսբիրօ նամընտա իքի սարիկ, Գալաթատա Գարա օղլու սօգաղընտա վագը պիր թէրզի տիւքքեանընա կիրմիշլէր իքէն, Վօյվոտա մէրքէղինտէն քէյֆիեէթ տուեուլուպ, սարիգլէր ախգու կիրիֆթ օլունմուշլար տը։

—Էվվէլքի կիւն Բիրքատան Տէրիսաատէթ լիմանընա վասըլ օլմուշ օլան պիր Իթալիան վաբօրունտա գատընընն պիրի ֆիւճճէթէն վէֆատ էյլէմիշ տիր։

—Էվվէլքի սապահ Գալաթատա Գարաքէյոէ պիր մաղազա գաբուսու էօնիւնտէ պիր ինսան ճէսէտի պուլունմուշ տուր։ Պու պէտապախթ քիմնէ, Ռում զանն օլունուպ, գէրգ եաշընտա կէօրիւնտիւկիւ, վէ սէֆիլճէ պիր ելպիսէ կիյինմիշ պուլունտուղու հալտէ, իւզէրինտէ տախի, պիր ճինտեէթէ գուրպան օլմուշ իտուկինի միպէյլիւն հիշ պիր ճէրիհա եօգ իմիշ։

—Իսթանպուլ ղազէթասընընն պէեանընա կէօրէ, պիր վագըթտան պէրու Իսթանպօլտա Վէզիր խանընտա խըրսըզլըգլար վուգու պուլուպ, վէ պունլարընը ֆակիլ իսէ, շիմալիեէ գատար մալիում օլմամըշ իլէն, պու քէրրէ ախաղ ու կիրիֆթ օլունմուշ, վէ պիր Քիւրտ օլտուղու անլաշըլմըշ տը։

——

ՐԷՍՄԻ

Տօգտան ալթը սէնէյի մալիեէսի զարֆընտա Տէրիսաատէթ կէօմրիւքլէրինճէ ալընմըշ օլան էշեայլ այնիեէնին սէնէի մէրգումէ էսհամընտան զէմանը թագսիթի հուլուլ խտուպ տէ հէնուզ վիրիլէմէմիշ օլունանլարա մուգապիլ իթա օլունմասը Բիւսումաթ էմանէթի ալիեէսիլէ, Մալիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի պէյնինտէ գարարլաշմըրըլմըշ վէ պունուն իչին պէհէրի իքի պին ղրուշու թէճավուզ իթմէմէք իւզրէ եէվմի երկիրմիշէր ատէտ պիլէթ թէրթիպ օլունտուղու կիպի, պէհէր հաֆթա սալը վէ չարշէնպիհ վէ բէնճշէնպիհ կիւնլէրինին էրքէքլէրէ, վէ ճիւմաա իրթէսի վէ բազար կիւնլէրինին դատընլարա թախսիս օլունուպ, Խազինէի ճէլիլէտէն վիրիլէճէք պիլէթլէրին հավի օլտուղու մէպալիղ մուգապիլինտէ էմթաա կէօմրիւկիւ սաթաբ տիւքքեանընտա էշեա վիրիլէճէկի կիպի, մէղքիւր պիլէթլէրտէ մուհարրէր էյլեամա տիւքքեանը մէղքիւրէ միւրաճաաթ իթմէէնլէրին եէտէրինտէ գալաճագ պիլէթլէրին ֆէրտասը կիւնիւ իչին հիւքմիւ օլմաեաճաղը, վէ հէր կիւն իչին վիրիլէճէք պիլէթլէր ասա եիկիրմի ատէտի թէճավուզ իթմէեէրէք, օն ատէտի իւզէրինէ սապահ, վէ տիկէր օն ատէտի իւզէրինէ պատէլ գէվալ իպարէլէրի իշարէթ օլունաճաղը մուգարրէր պուլունմուշ օլտուղու, ճէմիմէնին մալիմիւ օլմագ վէ սէնէի հալիեէյի մալիկէ քեանունի էվվէլինին տօգուզունճու սանունի էվվէլինին տօգուզունճու սանը կիւնիւնտէն իթիպարէն էյլեամը մուայեէնէլէրինի էվվէլճէ պիլէթ ալմագ իւզրէ Խազինէյի ճէլիլէտէ տիւեուն իտարէյի ումումիեէսի տայիրէսինտէ պէտէլաթ գալէմինէ վէ սանիէն էշեալարընը ալմագ իչին սըրասը.յա սաթաբ տիւքքեանընա միւրաճաաթ օլունմագ իւզրէ իլան գէլընը։

ԹԷՎՃԻՀԱԹ

Սէյանի քիվլաեէթի տէֆթէրտարլըղը, Մանասթըր վիլաեէթի տէֆթէրտարը սապըգ Էմին էֆէնտիեէ.

Մանասթըր վիլաեէթի տէֆթէրտարլըղը, ճէզայիրի պահրը Սէֆիտ վիլաեէթի տէֆթէրտարը սապըգ Թահիր էֆէնտիեէ.

Ճէզայիրի պահրը Սէֆիտ վիլաեէթի տէֆթէրտարլըղը, Գոսսվա վիլաեէթի տէֆթէրտարը սապըգ Խայրի էֆէնտիեէ.

Տիարպէքիր վիլաեէթի տէֆթէրտարլըղը, Եանեա վիլաեէթի տէֆթէրտարլըղընտան մինֆասըլ հաճի Օսման էֆէնտիեէ.

Շգօտրա վիլաեէթի տէֆթէրտարլըղը, մալիեէ մուֆէթթիշէրինտէն Ապտուլլահ էֆէնտիեէ թէվճիհ պույրուլմուշ տուր։

Այիսթէֆանօստա վաբօր խակէյէսի, վաբօրարընն եանաշամաեաճաղը պիր սուրէթտէ խարապ օլտուղունտան, Իտարէյի Մախասուսէ վաբօրարընընն օ ճիհէթէ ասասէ մէտշիւտի թաթիլ իթտիքլէրինին ղազէթարատա մուհարրէր տիր։

—Թալեա վաբօրու հիւմաեունը պիր թապուր գատար ասասքիրի Շահանէ իլէ պիր չօգ միւհիմմաթը

ասքերեւէյի համիլ օլտուղու հալտէ, ալունքի կիւն հարէքէթ իթմիշ, վէ միւհիմմաթը մէզպուրէնին պիր մըգտարբնը Գալէյի–Սուլթանիէեէ իլարաճ իթտիքտէն սոնրա, Կոլօսա կիտէճէկի էշիտիլմիշ տիր։

— Տիարպէքիր վիլայէթի մէմուրլարընան պիրի թարաֆընտան թանղիմ օլունուպ, Պապը Ալիէե թագտիմ օլունան ուզուն պիր բարօրթօտա, վիլայէթի միւշարիէյհա միրի մէմուրլարընն քեաֆֆէթէն, եանի պաշ ատֆթէրտարան թա էն քիւչիւք քեաթիպէ գատար ֆէվգէյատէ իսթիլասաթ ճէքա իթտիքլէրի, վէ պունլարընն տէֆթէրլէրինտէն հիչ պիր եաբարընն ինթիզամընզըգտան խալի օլմատըգը, վէ եալընըզ պիր տէֆա հիւքիւմէթ սանտըղընան 15 միլիոն ղրշ իսթիլա վուգու պուրմուշ իտուկի, վէ գավայիմի նագտիէէնին իլղասը էանասընտա մէպալիղի քէսիրէ աշբրըմըշ օլտուղու խապէր վիրիլմիշ տիր։

Ապիտին բաշա հազրէթլէրի, ֆէվգէլատէ գօմիսէր սրֆթիը.լրա Տիարպէքիրտէ պուլունտուղլարը ղէման, մէզքիւր իսթիկասաթ մատտէսի զահիրէ չըգմըշ իսէ տէ, միւշարիէ.յհ մուախարէն Սիվաս վիլայէթինէ թայինին պույրուլտուգլարընան, իճրասընա պէտ իթտիքլէրի թահղըգաթը թէրքէ մէճպուր օրմուշլար տըր։ Մէզքիւր բաբօրթօտան անլաշըլարընա կէօրէ, մէզքիւր իսթիկասաթը մէճմուի պիր գաշ եիւզ միլիոն ղրուշա պալիշ օրմագտա իմիշ։

Պապը Ալի ճանիպինտէն թահղըգաթ իճրասընա էմր պույրուլճաղը զանն օլունմագտա տըր։

Պու կիւնքի թէվճիհաթ բուսուլասընան տախի անլաշըլաճաղը իւզրէ, Տիարպէքիր վիլայէթի տէֆթէրտարը աղ պույրուլմուշ օլուպ, պու ատֆթէրտար պալիատէ զիքր օլունան տէֆթէրտար տըր։

—Եունան մէսէլէսի հագդընտա, Թայմս զազէթասընը դեկտ. 10 թարիխի նիւսխէսինէ Բարիս մուխպէրինտէն սթէտիքի մալիւմաթ կէօնտէրիմիշ տիր.

«Էվրօպա, Պէրլին գօնկրէսինտէ զահէթ իհթիեաթքեարանէ տավրանտըը հալտէ, նամըզ օլուպտա գօնֆէրանտտա պու գատար իդէրուլէտի։ Պու նօգթա չիմտիեէ գատար գարանլըգտա գալմըշ տըր։ Իմտի շիւպհէտէն վարէսթէ տիր քի, պու մէպէքին նօգթայի հարէքէթի, գրալ Եօրկինին Լօնտրատա վէ խուսուսէնլէ Բարիսէ սէյեահաթը տըր։ Պիր մահէլլի մէվսուգտան ալտըղըմ մալիւմաթա կէօրէ,—պու մալիւմաթը պանա վիրէն գաթ, պիզգաթ գրալը միւշարիէ.յհ թարաֆընտան իշթիմիշ օլան պիր տիրլօմաթ տըր,— միւշարիէ.յհ գրալ Եօրկի հազրէթլէրի Մ. Կամպէթթաէը սուֆրասընա գապուլ իթմիշ օլտուղու հալտէ, Մ. Կամպէթթա, Եունան մէսէլէսինէ միւթէալլիգ օլարագ ճէրէեան խէն ուզան պիր մուհավէրէնին խիթամընտա, «Զաթը հաշմէթմէապէրինիզ թէքրար իտէրիմ քի, տէմիշ տիր, Եունանլիթան պիզ կիւվէնէպիլիր։»

«Դրալ Լօնտրաեա կիթտիկինտէ, մէզքիւր իֆտաաթը գաթիեէ, ինկիլիզ գապինէթօսունու, Եունան տավասընը իլթիզամ իթմէ.լի.ք էֆքեարընտա թէէքիա իլղէմիշ տիր։»

—Դեկտ. 11 թարիխիյէ Վիէննատան տընան պիր թէլէկրաֆնամէեէ նէզարէն, Ավթրիա խարիճիեէ նէզարէթինի, Եունան մէսէլէսի ֆէվգէլատէ իշղալ իթմէ.քտէ իմիշ։ Զիւն.քի թէսալիա իլէ էբիրօսատա պիր միւնազատա վէ գավկա զուհուրինտէ, պունան նէթիճէ.լի թապիեէսի օմագ իւզրէ, Բուլգարիստէ տախի պիր ամէչի իսթիկլալ չըգաճաղը, վէ Պուլկարիսթան իսմարէթինին քէնտի իդթիդալընը իլան իտէճէկի միւճէրրէտ ։։ զուղու օլտուղունտան, մէսէլէյի մէզքիւրէնին էհէմիեէթի թապիաթիյէ արթմագտա տըր։ Պինապէրին Ավթրիա տէվլէթինին Տէրիսատէթ վէ Ամթինա սէֆիրլէրի, էֆքեարը միւսալէմէթ եօլունտա կէրմիեէթլէ չալըշմագտա տըրլար։ Էկէրչի տիրլօմասինին ճահալարը պիհուտէեէ սարֆ օլունուրլար իսէ, պիր եէնի գօնֆէրանս թէճէմմիւ տախի թէքլիֆ օլունտաճաղ իմիշ, վէ պու գօնֆէրանսը մուրախասալարը միւմէվասըթ սրֆաթընը հայիզ օլաճաղլար իմիշ։

Մահը հալին տէօրտունճու կիւնիւ, Եունան խարիճիեէ նազիրը վէ մէճլիսի վիքէլաը ըէյսի օլան Մ. Գոմունտուրոսունն քէնտի մէպուսան մէճլիսլէրինտէ էյրատ էյլէտիկի պիր նութգունն պաղը ճիւմլէլէրի թէրճէմէսի տիր.

«Էֆէնտիլէր, պիր սուրէթի մուխթասարէտ սէօյլէյէրէ.ք պէեան իտէրիմ քի, կէրէ.ք Գամարաեա վէ կէրէ.ք էհալիեէ վիրմիշ օլտուղումուզ էֆքեարը թասիլ իտէճէ.ք եէրտէ, վագթիմիզի, կէչմիշ օլան վագալարա իսթինասէն, թասրիզը հուզուզումուզա սարֆ իլէ զայպ իթմէ.քտէ.յիզ։ Դանունա մուզայիր օլարագ հարէքէթ իթմէտիկիմիզտէն տօլաեը, պիզէ գարշը աճը աճը սիրթէմիզը իթմէ.քտէն իսէ, բօլիթիգաեա տայիր միւճատէլէլէրի պիր թահթը հուտուտա ալարագ, գանունա թէվֆիգան հարէքէթ իթմէ.լիկիմիզ իչին, պիզէ եարարմ իթմէ.լիկէ պօրճլու պուլունմագտա խոնիզ։ Զիրա, էկէր եօյլէ օլմաեաճագ օլուր իսէ, գավիէն սէօյլէրիմ քի, պիզ, պու մէմուրիյէթտէ, երկիրմի կիւն պիրէ տէվամ իտէմէ.յիզ, նասըլ քի մէզքիւր հալտէ, հիչ շիւբհէ.լեր եօգ տուր քի, էկէր պիզ, պու մէմուրիյէթտէ գարմագլըգ պաղընտա պիր էհէմմիյէթ պուլունմասը իթիդասընտա օլմաեաճագ օլսագ, զաթէն վուգու պուլաճագ տըր։ Տիմէ.ք տիր քի, Մ. Թրիգուբի թարաֆընտան, պիր ազ է.քսիք իզհարը հիտաէթ իտիլիպ, վէ գրյամէթլի վագթիմիզի պօչա սարֆ իթմէ.լիկէ պիզի մէճպուր իթմէմէ.քլի.ք նիյէթլիյէ, մուարազաթա պիր հուտուտա կէօսթէրիրմէսինի թալեպ իթմէ.լիկէ, հադգըմ վար տըր։

«Շիմտի պաշգա պիր շէյտէն պահս իթմէ.յիպ, իլա անճագ, ահվալը հազրէմիզէ տայիր օլան մէսէլէլէրտէն պահս իթմէ.ք իսթէրիմ։ Քիմէնին գալալինէ թօգունաճագ սուրէթտէ լագրրար իթմէ.ք արզուսունա օլմաըզըմտան, էկէր շայէա սիհանըմտան, էօյլէ պիրինին հիտաէթինի մուճիպ օլուճու պիր լագրրար գաչար իսէ պիլէ, անինտէ կէրի ալմագլըգա հազրը պուլունմագտաեըմ։

«Պիզէ մուխալիֆ էֆքեարտա պուլունանլարընը էֆքեարլարընը գրիթիդ իթտիկիմիզ հալտէ.քէնտի բրօկրամլարընը մուճիպլինճէ հարէքէթ իթտիկիմիզ իչին, պիզէ կիւճէնիպ սիհէմիզը իթմէ.քտէ տիրլէր։ Ալիմ ըէֆիզէրիմիզտէն պիր զաթ, Մ. Թրիգուբիյի Բամբէյէ պէնդէմիշ տիր։ Մ. Թրիգուբի պիզէ, էկէր ասկէրիմիզին պիր հալի սէֆէր իւզրէ պուլունմասընը ֆայիտէլի կէօրմէ.քտէ տէ.յիլ իսէ.ք, եօլ վիրիպ առաղթմամընը պիր սուրէթի թէհտիտամիզ իւզրէ թէ.քիֆ իթտիկիյէ պէրապէր, տաաքիրի մէրզամէ իչին, շիմտիյէ գատար 27 միլեօն տրախմի սարֆ իտիլմիշ օլտուգտան պաշգա, շիմտիյէ սօնրա իսէ, տահա չօգ պիեատէ բալալար սարֆ իթմէ.լիկէ մէճպուր օլաճաղընընը տախի պիլտիրմիշ տիր։ Մուսմանլէ.յհին պու թէ.քիֆտէն միւրատը, աճապա պիր նասիհաթ մը տըր, եօգսա պիր նէտատէթ ա.

լէամէթի, վէ եախօտ, պիրա միւլահազա պիր հիտատէթ մի տիր։ Մուսմանլէ.յհ օլ պապատէ պիր իյզահաթ վիրմէլի տիր։ Վէ էկէր միւրատը, մահզա հէր քէսի պրատմագլըգտան իպարէթ տէ.յիլ իսէ, պիզ ասքէրէ եօլ վիրէպիլիրիզ, չիւնքի, պու եօլտա նիւմայիշլէրտէն պաշգա տիւրլու պիր զարար աօղմաեըպ, անճագ մալիյէճէ պիր զարար տիմէ.ք օլաճաղընտա շիւբհէ ճայիզ տէ.յիլ տիր։ Եանի տիմէ.ք իսթէրիմ քի, նէ մէմալիքիմիզին մէնֆաաթընա թօգունուր պիր շէյ տիր, նէ Եունանլըգ հագդընտա տէրքեար օլան քէնտի արզուլարընա սէ.քթէ կէթիրիր, վէ նէ տէ Էվրօպա նէզտինտէ պիզիմ մէզլիյէթիմիզի մուճիպ օլուր։ Վէ մատամ քի, Մ. Թրիգուբի պու պապատէ էհէմմիյէթլի պիր շէյ եաբըլմասընը տիւշինմէ.քտէ տէ.յիլ տիր, տիմէ.ք տիր քի, ասկէրէ եօլ վիրիլմէսի զըմնընտա պիզէ վիրմէ.քտէ օլուուղունասիհաթ տա, քէնտի էֆքեարընա մութաալըգ պուլունմագտա տըր։

«Ասկէրի սէֆէր հալինէ վագ իթմէ.քլի.ք, պիր բօլիթիգա բրօկրամը օլմաեըպ, իլա ասկէրին սաեըրնը արթըրմագլըգ տըր։ Էվրօպա Եունան իլէ Թուրքիա իչին եէնի պիր հուտուտա իպրազ էյլէմիշ տիր։ Վէ պիզ տէ, եագբն վագթտա, մէզքիւր հուտուտուն իճրասընա մուվաֆֆագ օլմագլըգ էմէլինտէ պուլունմագտաեըզ։ Մ. Թրիգուբի, կէչէն սէնէ, հազրըլամըշ օլտուղումուզ օրտունուն, 35–40,000 քիշիտէն միւրէթթէպ օլմասը իչին, քեաֆի տիր տիմէ.քտէ իտի, հալ պու քի սօնրատան, տալթմըշ պին նէֆէրէ իպրազընը էհէմմիյէթտէն կէօրմիշ տիր։ Պու բօլիթիգաճա պիր բրօկրամ օլմաեըպ, իլա պիր հիսապ բրօկրամը տըր։

«Էվրօպա, Մ. Թրիգուբինին վագթինտէ տէրքեար օլան ասկէրճէ հազրըլըգտա էհէմմիյէթ վիրմէտիկինտէն, պիզէ, «տուրունուզ, պու կիւն ասկէրինիզի, սէֆէր հալինէ վագ իթմէ.լիկէ պօրճլու տէ.յիլսինիզ» տիմէտի, իլա պիզէ, «Ասկէրինիզի, սէֆէր հալինէ վագ իթմէ.յինիզ, զիրա, պէլքի, Պապը Ալինին շիւբհէսինի թահրի.ք իսէ.ք, պիր թագըմ կիւճլիլէրը չըգարմագլըգընա սէպէպիյէթ վիրմիշ օլուրսունուզ» տիմէ.քտէ իտի։ Վէ, հաթթա պիզէ, «Էկէր սիզ, Էվրօպաեը պէր թարաֆ իսէրէ.ք, Թուրքիա իլէ, քէնտի պաշընընը իշ կէօրմէ.լիկի թէֆէ.քքիւր իսէր իսէնիզ, ֆէնա պիր թարիգ թուրմուշ օլուրսունուզ։ Իսթէտիկինիզ գատար ասկէրիճէ հազրըլըգտա պուլունաալիրսինիզ, ֆագաթ, ճահիլանէ հիչ պիր ամէլ ու հարէ.քէթէտէ գալգըշմամալրընընը» տախի տէտի։ Վէ Թուրքիա թարաֆընտան վերիլէն ճէվապտան սօնրա, ասկէրիմիզին սէֆէր հալինէ վագ իտիլմէսինի թէէքիր իթտիրտի.քտէն պաշգա, կէրչի հէր շէ.յէտէ գարշը կէլտի, էմմա, պու ճիւմլէ իլէ տախի, տաքէր թէատրի.քիմիզէ, հիչ պիր վագըթտա, պիւրուտէթ նազարը.յլա պագմասը։

. . . . . .

«Զօգ տէֆալար պանա, պիզիմ թուրթտուղումուզ բօլիթիգանընը, նէտէն իպարէթ պուլունտուղունու սիւալ իթմէ.քտէ տիրլէր, զանն իտէրիմ քի, օլ պապատէ մըգտարի քիֆայէտէ վէ աշբգ սուրէթտէ էյզահաթ վիրմիշիմ տիր։ Պիզիմ բօլիթիգամըզ, Էվրօքա գարարլարընընը, մէվգքի իճրայէ գօնուլմասը նէյլէթիյէ, հազրը պուլունմագլըգ բօլիթիգասընտան իպարէթ պուլունմագտա տըր։ Վէ անընն մուավէնէթինէ նայիլ օլմագլըգտա, էմէլի էզէպիմիզտէն օլտուղու կիպի, կէրչի մէսէլէնին թա նիհայէթինէ գատար, անընկա պէրապէր պուլունմագլըգ էֆքեար ու նիյէթինտէ պուլունմագտա իսէ.ք տէ, պու ճիւմլէ իլէ տախի, հէր հալ վէ վագտտա, քէնտի սէրպէսլիյէթիմիզիտէ մուհաֆազա իթմէ.քլի.ք մագսէտինտէ.յիզ։ (Զօ՛գ էյի, չօ՛գ էյի, սաղտան։)

«Պու պապատէ թաֆսիլլի եազահաթլար թալէպինտէ պուլունմամընըզը արզու իտէրիմ. չիւնքի, պէն պիր ուֆագ, զայիֆ, վէ ֆագըը միլլէթին վէ քիլիպուլունտուղումտան, չօգլուգ պիր շէյ սէօյլէյէմէ.յէճէկիմ տէր.քեար տըր։ Ֆագաթ, չուգատարը սէօյլէրիմ քի, հէր վագըթտա Էվրօքանընն խայրխահլըգընա նայիլ օլմագլըգ իթիդատը քէսիրինտէ պուլունմագտաեըմ։ Իշթէ պու տուր պիզիմ բօլիթիգամըզ։

«Լաքին, էֆէնտիլէր, պու բօլիթիգանընն մուվաֆֆագը.յէթ պուլմասը իչին, Դամարանընն իմտատ ու մուավէնէթինէ միւհթաճ պուլունմագտաեըզ, վէ օլ պապատէ պաշլըճա, մուխալիֆ թարաֆա միւրաճաաթ իտէրիմ, զիրա, քէնտի վաթանբերվէրլի.քլերի հագդընտա, էճնիյէթի քեամիլէմ վար տըր։ Զանն իթմէմ.քի, պիր թագըմ ատի աղրաղը նէֆսանիյ.յէրը, վէ մէնֆաաթը չախսիյէրը, քէնտիլէրին վաթանճա տույղուլարը, վէ միլէթճէ ազիմ մէսէլէմիզ, վէ պիզիմ էթրաֆրմըզը գուշաթմըշ օլան պիւ.յիւք թէհլի.քէլէրընէզտինտէ, քէնտի մուզիրը թէէսսիրլէրինի իշլէտէրէ.ք, պիր սէատ չէ.քէպիրսինէր, վէ իւմիտ տէ իտէրիմ.քի, Դամարամըզ, քէնտի թէչէպպիւսիմիզ օլուպ, վէ հուսուլի տէ արզուլի քէպիրիմիզտէն պուլունան մատատէնին իճրասընա, պիր սուրէթի խալիսանէտ չալըշմագլըգա հիմմէթ իտիպ, պիզէ չայէսթէ օլմաեան խուսուսլարա սարֆը էվգաթ իթտիրմէ.լի.քտէն վաղ կէչէճէ.ք, վէ չախսի խատատարը տախի, պիւթիւն պիւթիւն ունուտտաճագ տըր։ Վէչհասը, իմտատ ու մուավէնէթի միւսթազիլէնիզէ միւհթաճ պուլունմագտաեըզ։ Էկէր պիզտէն շիւբհէնիզ վար իսէ, վէ էկէրչի պիզիմ ամէլ ու հարէ.քէթիմիզ, խէվֆ ու էնտիշէնիզի մուճիպ օլմագտա իսէ, էֆէնտիլէր, սէրպէսթճէ, վէ աշըդտան աշըղա սէօյլէմէ.լիկէ պօրճլուսունուզ։ Էկէր պիզի իսթէմէ.քտէ տէ.յիլ իսէնիզ, էօյլէ գարշըմըզա կիւճլիլէրը չըգարմագտան իսէ, հազդըմըզտա, իսթէմէ.յիզ տէ.յէրէ.ք գուրա վիրմէ.լիկէ հիմմէթ իթմէլիսինիզ։

«Պիզ սիզին, չէվգ ու մուհապէթ էսէրի օլան մուավէնէթինիզի իսթէր վէ արզու իտէրիզ, չիւնքի, վաթանընընզա այիտ պուլունան պիր քեաբը ազիմին հուսուլի, չէվգ ու զայրէթ վէ մուհապէթ, վէ իթթիֆագ ու իմթիդաճա մէնութ պուլունտուղունան, էվվէլ էմիրտէ, սիզին թարաֆընընզտան չէվգ ու զայրէթ զուհուրա կէլմէլի տիր քի, ումմամ միլլէթիմիզ իւզրինէ տախի թէէսսիր պիրլէ, այնի չէվգ ու զայրէթ, ումմամ էհալիմիզ թարաֆընան տախի զուհուրա կէլսին, էկէր ալէ.յհիմիզտէ, բէ.ք ճիւզիճէ պիր շիւբհէ վէ պիր թէէտատիւտի էֆքեար վէ էճնիյէթինիզ վար իսէ, վաթանընընզ մէնֆաաթը, վէ վաթանընընզ նամուսու խաթրը իչին, պիրա ֆիւթուր սէօյլէ.յիպ մէ.յատանէ չըգարմալըսընընը։ Վէ չունու տախի պիրմէլիսինիզ քի, էկէր էճնիյէթի քեամիլէնիզի մալի.ք օլմաղ իսէ.ք, վէ էկէր բօլիթիգամըզ կիտիշինէ մանի օլաճագ իսէնիզ, պիր կիւն պիրէ պու մէէմուրիյէթտէ գալմագլըգա, քէնտիմիզի նէ պօրճլու ատա իտէրիզ, վէ նէ տէ միւգթէհիր օլապիլիրիզ։

«Էֆէնտիլէր, էկէր սիզ, պիզտէ, վագթ ու հալէ մուվաֆֆըգ տէրէճէտէ պիր էհլիյէթ ու լիեագաթ կէօրմէ.քտէ տէ.յիլ իսէնիզ, զարարը եօգ տուր, պիզիմ իսթիֆամընզա տայիր ըէյլինիզի պէեանա հիմմէթ խանինիզ, լաքին, շունու տա ըէճա իտէրիմ քի, վիճուտէ կէմիշ օլան իշէ սէ.քթէ կէթիրմէ.յինիզ, զիրա պիզ, մէէմուրիյէթտէն չէ.քիլմէ.լիկէ, հազրը ու միւնթազրը պուլունմագտաեըզ։ Զաթէն հիւքիւմէթ, դայէթ աղրը պիր եիւք վէ պիր մէսուլիյէթի ճէսիմէ ալթընտա էզիլմէ.քտէ տիր։ Իմտի, թէ.քրարէն սէօյլէ.յէրէ.ք խաթմի քէլամ իտէրիմ քի, միլլէթճէ մէսէլէմիզին պիր հիւսնի թէսվիյէ պուլապիլմէսի իչին, էճնի.յէթի միւսթազիլէնիզ միւհթաճ պուլունմագտաեըզ։»

ԷՕԼՄԻՒԾ ՁԱՆՆ ՕԼՈՒՆԱՆ ՊԻՐ ԴԸԶՃԸՂԱԶ

(Թէրճէմէսի պիր զաթ թարաֆընտան կէօնտէրիմիշ տիր։)

Տօգթօր Ֆօռ հէնուզ պու սէնէ իլ.ք տէֆա օլարագ թապ, վէ մէվգբի ինթիշարա վազ իթտիկի ֆիզիօլօժի նամ թէէլիֆ.քէրտէսինտէ շու ամթիսէ.քի վագտաեը նազլ իտիեօր։

1864 մարտ 1 տէ պուլվար Սէն–Միշէլտէ 46 նիւմէրօրու խանէտէ սաքին պիր տէօշէմէճինին Ժօզէֆին Բիքօ նամընտա պուլունան գըզընա չաղըրտըլար։ Մէրգումէ պունտան էվվէլ միհնի.ք պիր հիւննագա թութուլուպ անտէն գուրթուլտուգտան սօնրա, պիր դըզամուղա վէ պունտանտա թախիսի կէրիպան իտէր իթմէզ պիր սաթլըճանա տիւշար օլմուշ, վէ պու էնվայի էմրաղ սէպէպլիյէ չօճուգ թագէթֆէրտա օլարագ, նիհայէթ աթքպպանընն վիրալի էավիեէ տախի խայր իթմէտիկինտէն վէֆաթ իթմիշ զանն օլունուր։ Վէ պու զանընը կէրէ.ք պէն (տօգթ. Ֆօռ) վէ կէրէ.ք միհթէրէմ հօճամ միւսիւ Լօրէն (1) թասանիգ իթմալիմիզտէն մէ.յթի պիր քէֆին իչինէ սարարլար, վէ այրըճա պիր օտաեա գօեարագ պիր պէ.քճիեէ թէտիմ իտէրէր։ (Իշպու մուշահէտաթըմ 1865 սէնէսինին Ժուրնալ տը Լա Մէտսին տը Պորտոնուն նիւսխէլէրինտէ մուֆասալէն միւնտէրիճ տիր։) Քէֆինլէնտի.քտէն իւչ սաաթ սօնրա, ուսուլ գայիտէեէ իճրա վէ բուխաթ թէզքէրէսի իսթիհսայ օլունուր, վէ թամ իշ տէֆն իթմէ.ք սբրալարընա կէլինճէ, շու տիպէր պիր զէվալը դըզճըղազ իչին պիր թէվճէճիհ վէ մուհապպէթի մախսուսէ պաղլամըշ օլտուղումտան, տէֆինինտէն էվվէլ պիր տահա կէօրմէ.ք իւզրէ մէվզու պուլունտուղու օտաեա կիրտիմ։ Կիւլ կիպի սօլմուշ օլան ճէմանինի վէ եէրէ սէրիլմիշ օլան էնտամ ու գամէթինի կէօրինճէ մէյեուս խտճի թէֆէ.քքիւրլէր ֆիքրինտէ տօլաշմաղա պաշլաեըպ, վէ շու ֆէնինի թըպպէն տահա սէվկիւլէրիմիզի պիր միւտատէթճի.ք օլսուն պէրհահաթ դըլարագ, պիզէ իեատէեէ տատէմի իդթիտարընը տուշիմնիւպ տուրուր.քէն, պիր տէ մէֆթաեա աթթը նազար իտինճէ, քէնտիսինի ինհաթա իտէն սիեահ չուխանքն զայիֆ պիր հարէ.քէթի թէնէֆֆիսսիեէտէն եօգարընա գալգտըղընը կէօրտիմ։ Եանընա տօղրու եագլաշարագ տիգգաթլա պագարըմ քի ենինէ էվվէլ.քի կիպի պիրա հարէ.քէթ տուրուեօր։ Վէ լաքին պիր ազ էվվէլ միշահէտէ իթմիշ օլտուղում հարէ.քէթի պանա իսթինատակեահ թութարագ ատէթա տահա չօճուգ էօրմէմիշ տէ եաշայօր մագամընտա չաբուճագ գուվվէթլի էթ սուեու, քընա քընա խիւրասաը վէ Պուրկինեը չա.

---

(1) Բարիսին թըպպիյէ մէքթէպի հօճալարընտան պիր թապիպ չէօհրէթշուար քի վէֆաթ իթմիշ տիր։

բապը,յա պիր իհթիգան օլունմա-սընը էմի իթթիքտէն սոնրա, տէ-բադապ կէնճ գըղճըղաղըն խըրթ-լէյինի (թրաչէ-արթէր) տէլիպ կի-ճէ սապահա գառար թէնէֆֆիւ-սիւ սէնաեի (2) (ըէսբիրասիոն ար-թիֆիսիէլ) իճրա իտէրիմ։ Իրթէ-սի կիւն կէօրիւրիւմ քի չօճուգ պաշլար քէնտի պաշընա նէֆէս ա-լըպ վիրմէյէ, եանի էօլիւ տիրիլ-մէյէ։ Տիրիլիր ամմա, նասը՞լ. օլ գառար զայիֆ վէ օլ գառար թագէթսիզ քի՝ իւֆլէսէն եէրէ տիւ-շէր։ Պիր լոգմա էթմէք ալըպ տա աղզընա գօմաեա, եախոտ պիր եուտում սու իշմէյէ գուվվէթ եօգ։ պինաէն ալէյհ 8 կիւն էվ-վէլքի կիպի կիւնտէ 5 տէֆա գօ-եուն էթի սուեու, շարապ վէ խիւ-լասայը քէնքինա իլէ իհթիգանա տէվամ վէ տօգուզունճու կիւն պիս սուհուլէ քէնտի քէնտինէ եէ-մէք ալմադա միւպաահիրէթ խտ-ըէք։ Հասըլը պիր սաաթ տահա տուրսա, պիրա շիւպհէ գարա թօր-բաղ ալթընա սաղ սաղ կիրէճէք օլան շու գըղճըղաղ թէմամբյա քէսպի շիֆա վէ իֆագաթ իյլէտի։

Մէրգումէ պու կիւնէ գառար հալէա պէրհայաթ օլուպ՝ վալիտէ-տէլէրի, գըղլարընա պիր հայաթը ճէտիտէ վէրմիշ օլան թապիպէ, արղը շիւ.քրանիյէթ էտիպ տուրուբ-լար։

Իլավէյի մէգալ.—Աճապա ֆէն-նի թըպպա տահա հալէա պիր նէվ հօգգապագլըգ նազարը,յա պագան ճիւհէլա, թապիպին պու կիպի միւ-ճիւղէ նէվինտէն սաա օլունապի-լէն մուվաֆֆագը,յյէթլէրինի կէօ-ըիւնճէ, նէ՞ մանէա վէրիրէր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԵՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆՆԵՐԸ

Եւ արդարև՝ եթէ մեր բանիբուն գրագէտներն ընդարձակ շուկայ մ՚ունենային, և իրենց երկերը բաղմաթիւ դնորդներ, այն ժամանակ ոչ միայն իրենց տաղանդն ե-ռապատկելու պիտի ստիպուէին, այլ և աւելի մեծ ունչնաւոր գործերով ազգային գրականութիւնը պիտի ճոխացընէին։ Եթէ՝ ինչպէս Պուալօ երդիծօրէն կ՚ըսէ, ոսկին ամեն բանի, նոյն իսկ տգեղութեան գեղեցկութիւն կ՚սայ, մենք կ՚պընդենք թէ իրապէս ոսկին կրնայ տաղանդ ու հանճար տալ ուսումնականին, տալով անոր դրդիռ, հանգիստ ու ժամանակ իր մտաւորական հմտարը ճոխացընելու, եթէ գրականութեան ասպարէզին մէջ մնալու տրամադիր է և մտաւոր աշխատութեան փափաք ու ճաշակ ունի։ Իսկ՝ ընդհակառակը՝ խելքով հարուստ այլ քսակին աղքատ ուսումնականն իր ունեցած մտաւորական հարստութիւնն ալ կ՚կորուսէ, երբեմն իր ապրուստին համար մեքենական աշխատութեան մը և ստէպ ժողովրդեան ճաշակին յարմար և իր բնաւորութեան ուընդունակութեան հակառակ գործի մը դատապարտուելով, կամ իր միտքը, իր լուսաւոր դաղափարները կ՚քօղարկէ, չկրնալով ցոյց տալ, թաղ իր գլուխն, իր դէմքն անդամ մեր ժողովուրդը չըճանաչող դաղափարներու մութ ու տխուր մթնոլորտին մէջ, ուր ստէպ բուեր, պիծակներ ու ճանճեր, կեղծ ուսումնականի չպարով կ՚բղղան անդադար տդէտին ականջին և տեղ տեղ աւելի յարգ ու պատիւ կ՚ըստանան քան թէ սրատես արծիւներ որ կ՚ստիպուին իրենց թեւերը կըտրել, իրենց աչքը դոցել, որպէսզի գրականութեան հայկատակներուն նախանձը չգրգռեն, և ժողովրդեան բարկութիւնն ու հալածանքն իրենց դէմ։

Ուստի Հայ ուսումնական մը՝ եթէ կ՚փափաքի բարձր դիրք մը բռնել մեր արդի ընկերութեան մէջ, և իր բանաւոր խօսքը լսելի ընել, կ՚պարտաւորի նախ իր նիւթական վիճակը շինել, տարբեր շահաւէտ գործով մը և ապա գրական ասպարէզը մտնել, միշտ օրինաւոր փառասիրութիւն մը գոհ ընելու համար, նիւթական զոհողութիւններ յանձն առնելով, քանի որ դեռ ևս չէ կարող ժողովուրդն անոր փոխարէնը վճարել։ Արդարև՝ Եւրոպական գրականութեան պատմութեան մէջ կ՚երևին մերթ հանճարներ ու դատակներ որ թշուառութեան խշտեկին վրայ մեռած են, իրենց նոր դաղափարը կամ գիւտն անհասկնալի ու անվճարելի մնալով, սակայն ներկայ դարուս մէջ այդ գրականութիւնն ուսումնական մեծատուններ և իշխաններ ունի, որ կենաց ամեն առնուչութիւնները վայելելէն զատ՝ ներկայ սերունդին կողմէ՝ իրենց կենդանութեան ժամանակ՝ ոսկի, փառք ու պսակ կ՚ընդունին։ Մեր մէջ հրաշք մը դործած կ՚լինի ճըշմարիտ ուսումնական մը, գրագէտ մը, եթէ յաջողի՝ լոկ իր մտային դրամագլխով և արդար ճամբով ինքն իրեն նիւթական կացութիւն մը ստեղծել և հատարակաց կարծիքն ու նախապաշարումները դիմադրաւել։ Այսպիսիներ շատ քիչ կան, մանաւանդ հարուստ ծնող ուսումնականներ որ՝ օրինաւոր փառասիրութենէ, իրենց հարստութեան մէկ մասը գրականութեան օգտին զոհելու հակամէտ դըտնուին։

Հայ ուսումնականներու այս ողբալի ու անչուք կացութիւնն է գըլխաւորապէս պատճառ որ մտաւորական գանձեր թագուն կը մնան և շատ տեղ մեր գրականութեան՝ մի քանի բացառութեամբ՝ չփոթ և ստէպ միջնադարեան կերպարան մը կ՚տան։ Անչուշտ ժողովրդեան կիրքը, կրօնական զգացմունքն ու մտաց վիճակը կը ներդործեն իր գրական դործերու արտադրութեան վրայ, իրաւ է որ գրականութիւնն ալ, բարեշրջութեան ենթակայ է, և՝ մտային մշակութեան համեմատ՝ այլ և այլ որոշ ասպիճաններէ կանցնի, և երբեմն երևակայական ներշընչութեանց, երբեմն կրօնական ու դերբնական զգացմանց, երբեմն իմաստասիրական ու դրական դաղափարներու պատկերը կը դառնայ, սակայն մեր մէջ այս բարեշրջութիւնը շատ ծանր կը կատարուի, և մինչև հիմակ երևակայութիւնն ու կրօնքն ընդհանրապէս շատ աւելի նիւթ ու ճարակ կընծայեն մեր մատենագրութեան քան թէ ընկերական գիտութիւնն ու դրական ուսումունքը։ Այս բռնաբռնի դրութիւն մ՚է, այնպէս որ հայ գրականութիւնը կատարեալ չթարգմաններ ընտիր հայ հոգիներն ու միտքերն, անոնց իդէաներն ու դաղափարներն, առ հասարակ ուսումնականներու նեղ վիճակին և ժողովրդեան անտարբերութեան պատճառաւ, և հետեւապէս արդի հայ դրականութիւնը ժողովրդեան լուսամիտ մասին տրամադրութեան հաւատարիմ պատկերը չէ, միտքն աւելի յառաջ կ՚քալէ քան թէ գիրը։

Դ

Անշուշտ կան ուրիշ պատճառներ ալ՝ քաղաքական ու կրօնական, որոց ակնարկեցինք մեր յօդուածին մէջ, և որ կարդիլեն արդի աշխարհիկ գրականութեան ազատ ծաղկումը, սակայն աւելորդ կ՚համարինք այդ պատճառներն երկարօրէն բացատրել, այլ մեր նպատակին դառնալով կը հրաւիրենք Ազգին ուշադրութիւնն այն միջոցներուն վրայ որով հայ գրականութիւնը կարող պիտի լինի նոր դարկ մ՚ընդունիլ։

Ընկերութիւններ կրնան կազմուիլ և գովելի եռանդով ուսումնականներու զանազան երկերը տըպագրել տալ, ազատ գնով ծախելու նպատակաւ, ինչպէս Կ. Պոլիս, Թիֆլիզ և այլուր, ընդհանուր բաժանորդագրութեամբ մեծածախ դործեր կրնան տպագրուիլ, թէև շատ ծանր կերպով, ինչպէս Մեծ. Նորնյր Բիւզանդացւոյ բառդիրքը լրագիրներ կրնան հրատարակուիլ ընկերակցութեամբ, մասնաւոր պաշտպաններու միջոցաւ մերթ ընդ մերթ ուսանողներ Եւրոպա կրնան ղրկուիլ որ գիտութեանց հետամուտ լինելով՝ վերադառնան և իրենց հայրենիքի յառաջդիմութեան դործակցին, յատուկ բարեբարներ կրնան այս ինչ կամ այն ինչ դրքին տպագրութեան ծախքը հոգալ և զայն երեւան հանել, սակայն բոլոր այս միջոցները՝ թէեւ ինքնին գովելի, անբաւական և կիսկատար կը մնան եթէ այդ ամեն մտային արտադրութիւններն՝ իրեւ անհրաժեշտ պիտոյք, հացի ու հագուստի պէս, Ազգին կողմէ չ՚խընդրուին և չոգատուին, եթէ ժողովրդեան ընթերցասիրութեան ոգին չարձարձի օրէ օր և դրդիռ չտայ ազատ ուսումնականներու իրենց յօրինած երկերն լոյս հանել, առանց ընկերութեանց կամ մասնաւոր պաշտպաններու դրաքնական բաներ անցընելու, եթէ գաւառաբնակ Հայոց մէջ՝ ժողովրդային օգտակար դրականութիւնը տարածելու փորձ չփորձուի, ինչպէս նաև դաւառագլուխ քաղաքներու մէջ՝ դոնէ մէկ երկու տպարան հաստատելու, և ի վերջ այնպիսի դիրք մը բռնելու որ դրականութիւնը յատուկ արուեստ մը դառնայ, և չէ թէ առանձնք, և դրագէտներն ապահով լինին որ այդ տապարէզը մնալով պիտի կարենան կացութիւն մ՚ունենալ, և իրենց բոլոր կարողութեամբ Ազգին մտաւոր ու բարոյական զարդացման դործին մէջ ազնիւ, օգտակար և վերանորոգիչ պաշտօն մը վարել։

(Աբելեան Մամուլ)

ԼՍԱՐԱՆ
ԸՆԹԵՐՑԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Ի թատրանի
ԲԱՐԵՍԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
յՕրթագիւղ

Դ. Շրջան — Ա. Երեկոյթ
1880 դեկտեմբեր 10
Հարեւանցի դիշեր ժամ 2 ½

ԱՐՏԱՔՈՑ ԿԱՐԴԻ ԵՐԵԿՈՅԹ
Ի նպաստ
ՄԻՈՅՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ
ՀԱՅՈՑ

Մասն Ա.
Բացումն Դ. Շրջանի — Պ. Յ. Գուրդէն

Մասն Բ.
Բանախօսութիւն
Տօքթօր Յ. Շիշմանեան էֆէնտիի

«Հայաստանի մտաւորական վի-
«ճակն ինչ է, և Միացեալ ընկե-
«րութեանց նոցա վրայ ազդեցու-
«թիւնն ինչ եղած է և ինչ կրնայ
«լինիլ։»

Մասն Գ.
Բանախօսութիւն — (Նոյն)
Շարունակութիւն և վերջ

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸՁԼԱՐ

(11)

—

—Ֆագաթ, մա՛տմուազէլ, տէտի Սիժիսմոնա Լբրոյ, դանն իտէրիմ քի, պու արդունուզ, իճբասը նագապիլ պիր արզու տէյիլ տիր։

—Խա՛յր, էօյլէ տէյիլ, տէեու ճէվապ վիրտի խանէ սա հիպի, պիր կէնճ գըղզն քէյֆինի խօշնուտ իթմէք իւզրէ, շու սինսիմտէ պէն սէվկիւլիւ չիֆթիլիքեաթբմը թէրք իտէ՞միյիմ տէեու դանն իտիեուսուն։ Հաթթա պէն իսքեաթ օլմուշում տուր քի, Գօրա օրատա սըգըլաճագ տբր, էօյլէ տէյի՞լ մի, ազգիր Ժօսէն։ Սիզ Բարիստէ թահսիլի ուլում ու ֆիւնուն իթմիշսինիզ տիր, սէօյլէյինիզ, Բարիսին օրմանլարը ճէզիրէմիզին օրմանլարընա պէնզէրիյէ՞ մի։

—Մի՛սիւ Պէրնիէ, Բարիսին իյի ճիհէթի տէ վար, ֆէնա ճիհէթի տէ վար, տէեու ճէվապ վիրտի մէլէզ թապիպ, Բարիս ճիհանըն սուլթանը տբր տէրլէր Ֆրանսըզլար, վագաա սու հագգլարը վար տբր, կէրչի օլ մէնգամի մալիմաթ, ուլում ու ֆիւնուն վէ սանսի բայիթանթը օլան մուազզամ շէհիրէ պէն տախի հայրէթաէ գալը իսէմ տէ, սօրմուշ կիւնէշինի, գըր ըէնկի ասիւմանքը, չամուրլու սօգադլարընը, վէ տար պաղչէլերինին ինճէ ագաճլարընը, պիզիմ պէլտէլէրին բարլագ կիւնէշինտէն, ման սիմաքնան, վասի ուֆուգունան վէ բարլագ նէպաթաթքնան տուն տէրէճէտէ պուլուրսուզ։

—Ա՛հ, տօգթօր, պիլսինիզ քի նէ՞ դառար հագգլաբընըզ, տէտի Ռիչար Պէրնիէ, էլլէրինի պիրի պիրինէ վուրարագ, վէ սօնրա գըզընա խիթապ իտէրէք,

—Նա՞սըլ, Գօ՛րա, իսքեաթ օլտո՞ւն մու, տէեու իյավէ իթթի։

Կէնճ գըզ պաշը,յա, իսքեաթ օլմուտըզընը իմա իտէր պիր հարէքէթ կէօսթէրտի իսէ տէ, Ռիչար Պէրնիէ, մէրգումէնին էֆքեարընը թէպտիլէ չալըշմաեբպ, վէ Սիժիսմոնտ Լբրոեա խիթապ իտէրէք,

—Ֆագաթ սէյեահաթըն էսնասընտա, գասէմ քեաթիպլիկի խրատմէթինի քի՞մէ իհսալէ իտէճէքսին, տէեու սիւալ իթթի։

—Թապիսթիյլէ չըրաղըմ Ցիէկո Սիվաեա։ Մէրգում, դաեէթ ալիմ վէ էհլիեէթլի պիր կէնճ Իսքանդէր օլուպ, ումուր ու մէսալիհիմէ տէ աշինա տբր, վէ մուշթէրիլէրին տախի թէվէճճիհինին ճէլպ իթմիշ տիր, վէ ըէվիշի հալէ նէզարէն, պէնիմ խալէֆիմ օրաճագ տբր. դաթէն սէն պու տէլիգանլըեր թանըրսըն, տէյի՞լ մի։

—Իքի իւչ տէֆա կէօրտիւմ, վէ պէնտէ սէնին կիպի պուլուրում։ մէրգում իյի պիր տէլիգանլը տբր։—Ֆագաթ սանա սէյլէյտիկիմ մատտէ հագգընտա միւլահաղա իթթի՞ն մի։

—Էվվէթ, իթթիմ, վէ հէր շէյի հաղբրլաաբմ։ Թաամտան սօնրա, պու մատտէ իւզէրինէ դօնուշուրուզ։

Օ արալըգ պիր արապ խըզմէթքեար թաամ սաասը էշիյինի կէշիպ, պիր սիւալէ ինթիզարէն, գաբունուն եանընտա տուրտու։

—Նէ՞ օ Բօպէնսօն, տէեու սիւալ իթթի Ռիչար Պէրնիէ։

—Էֆէ՞նտիմ, տէտի արապ, արապլարընը մէմուրու սինեօր Մէրքիւցցա կէլմիշ, սիզին իլէ կէօրիւշմէք իսթէեօր։

—Սէյյէ իյէրի կիրսին։

—Կի՞րինիզ, սինեօր, տէտի արապ արգասընա տէօնէրէք, պատէհու մէրգումա եօլ վիրմէք իւզրէ, քէնտիսի պիր թարաֆա չէքիլտի։

Սինեօր Մէրքիւցցա թագրիպա գըրդ եաշընտա, ուզուն պօյլու, դայիֆ վէ Իսքանդէրլար կիպի գուրու պիր քիմսէ իտի։ Լէհճէսի իսէ, դաեէթ պէտ վէ չիրքին օլուպ, պուրնու տախի չէքիրիզ իտի։ Կէօզլէրինին պագըշընա կէլինճէ, պու տախի ապա ճալիպ օրմաեբպ, հալ պու քի տօտագլարը, պիր պըչագ եարէսիյլէ եարըմըշա պէնդէրլէր իտի։ Խիւլասա, մէրգումուն սրֆաթ վէ հէյլեէթինտէ ալչագլըգ, մուրախիք, վէ խայինճէ զալիմլիք ալէամէթի մէվճուտ իտի։

Պու շախս, պէեազ պէզտէն թէքմիլ պիր էօ՞ՐԷ-մ կէյնմիշ օլտուզու կիպի, էլինտէ տախի էնլի քէնարը պիր հաբը շարգա թութմադտա իտի։

—Վագբթ կէչիրիլմէ.քիզին պէնի կէօրմէք իսթէմիշսինիզ, տէտի Ռիչար Պէրնիէ մէրգումա, տճապա պանա պիլտիրէճէք մուհիմմ պիր իշինի՞զ մի վար տբր։

—Էֆէ՞նտիմ, տէեու ճէվապ վիրտի Իսքանդէր, իշճիլէր քէհեաբը ժիւբիթթէր չէքէր տէյիրմէնինտէ 8 նիւմէրօրու մագտամը մէմուրիեէթինէ պու սապահ կէլմէտիկինտէն, քէնտիսինի թէհարրիեէ իպթիտար իյլէտիմ, վէ օտասընտա եաթմիշ օլարագ պուլտում։

Մէրքիւցցա, թաամ սաասընտան իշէրի կիրտիկի զէման, Գօրա տիթրէմիշ, վէ դաշլարը չաթբրմիշ, վէ օլ ճալիպ սիմա վէ լէհճէսի իւզրինտէ պիր նէֆրէթ էսէրի հուսուլէ կէլմիշ իտի։

Հալ պու քի մէզպուրէ, արապ ժիւբիթթէրին խամի թէլէֆֆիւզ օլունտուզունու իշիթիր իշիթմէզ, կէօզէրինտէ հէման պիր բարլագլըգ միւշահէտէ օլունարագ,

—Ժիւբիթթէր չալըշգան վէ ճէսուր տուր, վէ էկէրչի օտասընտան տիշարը չըգմամըշ իսէ, սէպէպի խասթա օրմասը տբր, տէտի։

—Վագաա քէնտիսի տախի պէօյլէ սէօյլէօր, ֆագաթ պէն ապա ինանմաեօրում, տէեու ճէվապ վիրտի Մէրքիւցցա։

—Մի՛սիւ, տէտի Գօրա թահգիրամիզ պիր հէյլեթլէ, սիզին պու մէսէլէյի մուհաքէմէ իթմէքլիկէ խթիտաա վէ իգթիտարընըզ վա՞ր մը տբր։ Սիզին պու սէզնիւզիս սէօյլէմէքլիք, եալընըզ տօգթօր Ժօսէնէ այիա տիր, վէ տօգթօր կիտիպ Ժիւբիթթէրի կէօրէճէք։ վէ հալինին իճապ իթտիրտիկի միւտավաթը իճրա իյլէեճէք տիր։

Սինեօր Մէրքիւցցա, քիմսէ թաբաֆընտան քէնտիսինէ տիգգաթ իտիրմէքտէ օլմասընընը կէօրիւպ, թահգիրամիզ պիր հարէքէթ իճրասընտա պուլունտու, վէ ճէվապէն տախի,

—Մա՛տմուազէլ, տէտի, պու քէօյլէրին ճիւմլէսի տախի թէնպէլ վէ խըրսըզ տբրլար։ Պունարա ալթը տանէ գառար գամչը վուրուլաճագ օլուր իսէ, տօգթօր Ժօսէնին իլաճլարընտան տահա ալէա վէ տահա չաբուգ էյի օլուրլար...

Մէմուր, քէլամընը տահա թէքմիլ իթմէմիշ իքէն, կէնճ գըզ, հիտտէթ վէ զաղապընտան նաշի եիւդիւնիւն ըէնկի սօյարագ աեաղա գալդըպ,

—Գամչը՞ մը, տէտի պօգուգ պիր սէտա իլէ, քի էվվէլ պէ էվվէլ պու սէս տիշլերի արասընտան չըգմագտա օլտուզու հալտէ, թէտրիճէն եիւքսէք վէ գավի սուրէթտէ չըգմաեա պաշլատը, գամչը՞ մը, հալէա գամչը լաֆզը՞ մը։ Մի՛սիւ Մէր-

ԻԼԱՆԱԹ

Թօրխանէի ամիրէ իչին միդպայետսը-նա լիւզում կէօրիւնէն եւզ պին ատէտ գավուն սամկալը աթէշ թուղլասընը 6 պին ատէտի գամա վէ գուսուրու ասի օլմագ, վէ ճիւմէսի նիւմունէսինէ մուվաֆըգ պուլունմագ, վէ նիհսեէթ եւզտէ իչտէն զիեատէ գըրըգ գապուլ օլունմամագ, վէ մէճմուլի տէօրթ գըսմա թագսիմ իլէ, պիր գըսմը թարիխի գօնթրաթօտան պիր այ, վէ ագամը սայիրէսի անտէն պիր այ միւրուրինտէ Զէյթուն Պուրնու ֆապրիգայի հիւմաեուն իսկէլէսինտէ թէսլիմ գըլընմագ, վէ ըսմի կէօմրիւկ վէ իւճրէթի նագլիեէսիյէ մէսարիֆի սայիրէսի միւթէահիւտինէ այնա օլմագ, վէ պահասը Թօրխանէյի ամիրէնին 96 սէնէսի թախսիսաթը-նա մահսուպէն, վիլաեաթը մալիմէ էմվալինտէն հէվալէթէն թէսվիեէ վէ իֆա իտիմէք շարթը վէ շերայիթի սայիրէ ի-լէ վէ եւզլիք Օսմանլը ալթունու եւզ զրուշ իթիպարի իլէ պէհէր պէնի 1,400 զրուշտա թալիպի իւզերինտէ գալմըշ ի-տուկինտէն, վէ 96 սէնէսի քեանունի էվվէլին 13ին ճի բաղար իրթէսի կիւնիւ պիլ միւնագասա, գարարը գաթիսի վի-րիլէճէկի կիպի, իրթէսի սալը կիւնիւ տախի եւզտէ պէշ թէնզիլ գապուլ օլուս-նաճաղընտան, տահա աշաղը ֆիյ իլէ ի-թաեէ թալիպ օլանլարը նիւմունէսինի կէօրիւպ շէրայիթի մէղքիւրէ թաֆսիլա-թընը անլամագ իւզրէ, զիրը օլունան կիւնլերին տուաթ օնունա գատար թօր-խանէյի ամիրէ մէճլիսինէ միւրաճաաթ իլէմլերի։

ՃԷՏԻՏ ՐՈՒԶՆԱՄԷ

Տիվարտա սարլարագ, սէնէ, այ, վէ կիւն կէօթերմէքտէ օլուպ, վէ կիւնէտ պիր եաբրաղը չըգարըլմագտա օլան, վէ պիր գաչ լիսանտան իպարէթ պուլունան Օրացոյց, պու սէնէ տախի, Զարգարեան էֆէնտի թապխանէսինտէ Թիւրքճէ, Էրմէնիճէ, Ռումճա, Ֆրանսըզճա վէ Պուլ-գարճա օլտուղու հալտէ թէրթիպ, վէ կիւզէլճէ թալ իտիմիչ օլտուղունտան, կէրէք քիթապճըլարտա. վէ կէրէք Իս-թանպօլտա Սուլթան համամինտա վաղը Զարգարեան էֆէնտի մաղազասընտա սա-թըլմագտա տը։

ԵՒՏԻ ՏԻԼՊԻՐԼԷՐ

Պալէատէքի իսմ իլէ պու կիւնլերտէ պիր բիտալէ նէչը օլունմագտա օլուպ իշ-պու հէքեայէ պու անէ տէկին միւք ու միլէթիմիզտէ կէօրիւլէկլէն հիքեայէլե-րին հէման էն մէշհուրու վէ սերֆիրագը օլարագ սօն տերէճէ էյլէնճէլի օլտուղու իլէ պէրաբէր, նիչէ նիչէ գըսակլերի ճաս-մի, տիւնեանընն էքսերի հալի վէ թապի-աթը պէշերլիյէնին ահվալի հագգընտա մալիւմաթ վիրիճի, ֆազիլէթ վէ պէտ խաւեաուն սաբլ քէօքլերինի էնղարը ամ-մէյէ վաղ իտիճի, վէ հէր չաղ ու մեր-թէպէտէ պուլունանլար իչին թէրպիյէյի ախլագ իտիճի պիր էսէրը միֆիտէ օլ տուղու ճիհէթլէ ումումէն օգունմոեա չաեան տը, քի իշթիրա իտէնլէր հագ-գընտա ֆիեաթճա պիր սուհուլէթ օլմագ իւզրէ թօրտան չըգարըլմաերով թարգիս-պէն օն իքի ճիւզտէն միւրէթթէպ օլտուղու հալտէ պէ հէր հաֆթա պիր ճիւգի պիլա թէէխիր Դավաֆեան մաթպասընտա թապ վէ հէր քիթապճըլար վէ զա-զէթա սաթանլար վասրթասրյա ֆիրուխթ օլունմագտա տը։ Պիր ճիւզինին ֆիեաթը 40 փարէ տիր։

ՄԱՆՈՒԿ ԶՈՀԵՐ
ԿԱՄ
ԿՈՐՍՈՒԱԾ ՏԱՂԱՆԴՆԵՐ
ԳԻՆ 60 ՓԱՐԱՅ

Կը ծախուի Յ. Դավաֆեանի դրա-տուները 'ի Զագմագճըլար թիւ 20 և 'ի Բիւրքճի խան վարի յարկ թիւ 23։

ԿԷՕՋ ԹԱՊԻՊԻ

Կէօջ թապիպի Տիգրան էֆէն-տի Իզմիրլեան, բաղար կիւնլերին-տէն մատա հէր կիւն, սաաթ 4 տէն 9 ա գատար, էնվայլի կէօղ իլէթլէրի, եանի աքսօ, գանլը բէր-տէ, պէեազ վէ եախսօտ ադ բէր-տէ, վէ տիման, վէ գարաղլարտա պլիթէն գըլաբրն տէֆլէրի էմրի թէ-տավիսինէ, ճէբրահճա մուամէլաթ իճրա իտիրմէ քսիդին, մահզա մուա-լիճէ իլէ իյի իտէճէկինի, վէ բէնճ-չէնպիհ կիւնլերի տախի խայրաթ պաղ ճաղընը իյան իտէր։

Միւմիսիէյհ թապիպ, Իսթան-պօլտա, Մահմուտ բաչատա վաղը Երրորդ խանը գարշըսընտա Դապի-նօրու խանատա պուլունուր։

COMPAGNIES ANONYMESFRANÇAISES

ՏԻՆԻԶՏԻ ՄԱԼ ՍԻԿՈՒՐԻԹԱ ԻՏԻՆ ԱՆՈՆԻՄ
ՖՐԱՆՍԸԶ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱԼԱՐԸ

Իշ պու գումբանեալարտան Գ. Ն. Մ. 1857 տէ իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի Ն-Ը Դլէ Ֆրանգ
Մէլ-ղէ 1857 տէ իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի Ն+Ի Դլէ Ֆրանգ
Բրէվօրա 1869 տա իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի Ն+Ի Դլէ Ֆրանգ
Սէ+է-բէրբ 1836 տա իհտաս
օլունուպ, սէրմաեէսի դէր դ-ը-է Դլէ Ֆրանգ տը։

Պալէատէ իշար օլունան տէնիզ սիկուրթասը գումբանեալարը, պիրլէշմիշ օլսուղլարընտան, վէ քէնտի իհթիեաթ ագչէլերինին ճէսամէթի հասէպլիլէ, զա-եէթ ֆայիտէլի շարթլարլա սիկուրթա իտիպ վէ թէէմինաթը միւքէմմէլէ իթա իտէպիլիրլէր։

ԽԻԼԱՍԱ

Մէ Ն-Ը Սէնէլերին հասըլմը

1876 տա հասրլ օլան քեար	684,266	Ֆրանգ
1877 » » » »	371,547	»
1878 » » » »	347,256	»
Եէ.քիւնի քեար	1,403,169	»

1878 դէկէմբէր 31 տէ օլան Բէէմնամ

Սէրմաեէ	8,500,000	Ֆրանգ
Բեաղատան ալըգօնմուշ իհթիեաթ ագճէսի	1,763,566	»
Թէհլիքէեէ դարշըլըգ հըֆզ օլունմուշ ագճէ	1,823,314	»
Եէ.քիւն	12,086,880	»

Իսթանպոլ աճէնթօսու
Մ. Ժ. ԱԼՊԻՆԻ

Աճէնցիախանէ, Դարա քէօյ քէօրբիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խանընտա տը։
Թէլլալը մախսուսը
Տ. ԳՈՒՐԹԷԼԼԻ

LA CENTRALE

ԼԱ ՍԱՆԹՐԱԼ
ԼԱ ՔԷՍ ՄԷՐԻՏԻՕՆԱԼ
ԼԻԻՆԻՎԷՐՍԷԼ

Մէղքիւր իւչ Ֆրանսըզ սիկուրթա գումբանեալարը, մուայեէն ֆիեաթլա աթէշէ գարշը սիկուրթա իտիրլէր։
Մահէլլը մէրքէզի, Բարիսէ Ռիշլիէօ սոգաղընտա 108 նիւմէրօտա տը։
Մէղքիւր իւչ գումբանեալարին, Մէմալիքի Շահանէ իլէ Եունանիսթանին պաշ աճէնթօսը, Իսթանպոլտա միւսիւ ՅՕՐԹԻՆԷ ԺՈՒՐՏԱՆ տը։

Թաֆսիլլի մուհիմաթ ալմագ, վէ Էպիհէլերինի սիկուրթաեա վաղ իթմէք իսթէեէնլերին; բաքէօյ քէօրբիւսիւ գուրպինտէ Մէհէմմէտ Ալի փաշա խա-նընտա պաշ աճէնցախանէեէ, վէ Գալաթատա Էսքի պօրսա գարշըսընտա մէ-մուրը մախսուսը միւսիւ Մարքիզիեէ, վէ Գօնթուար Մարիթիմ, Ռէլիւզին Բրէվօխան, վէ Սէքիւրիթէ նամսն տէօրթ Ֆրանսըզ սիկուրթա գումբա-սարը շերքէթինին թէլլալը մախսուսը միւսիւ Տ. Գուրթէլլիեէ միւրաճաաթ կա-լէմլերի։

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՐԸ

Լօնտրա 21 Դեկ.

Ինկիլիզ	գօնսոլիտի	98-11/16
Էսհամը	Ումումիէ աչըլսը	12-
»	» գարանտը	12-1/8
1865	Իսթիգրազը	14-1/4
1869	»	14-
1871	»	71-1/2
1872	(Պօնտիւ Թրէզօր)	21-1/4
1873	»	15-1/4
Օսմանլը	Պանգասը	11-3/4
Ռուսիա	Իսթիգրազը 1873	88-5/8
Մըսըր	Իսթիգրազը պիրլէշմիշ	68-1/2
»	Իմթիեազը (շըմէնտը.)	94-
Տէվլէթը Ալիէնին 1877 Իսթիգ.		
		83-1/2
Տաիրա սանիեէ		74-
Մըսըրըն	Բօշիլտ Իսթիգրազը	94-
1877	Մաճարիսթան Էսհամը	95-
Դամպիօ	Բարիզ 3 այ վատէ	–

Բարիս, 21 Դեկ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	84-75
»	» 5 %	119-25
Էսհամը	Ումումիէ աչըլսը	12-15
»	» գարանտը	12-25
1865	Իսթիգրազը	68-
1869	»	68-
1873	»	62-
Ռումէլի	շըմէնտը. Թահվիլա.	38-
Օսմանլը	Պանգասը	545-75
Գրէտի	Լիոնէ	983-75
Ռուս	ֆոնտսու 5 % (1877	86-11/16
Ռուսիանըն	Շարք իսթիգրազը	58-1/2
Իսպանիա	ֆոնտսու	87-85
Մըսըր	Իսթիգ. պիրլէշմիշ	358-75
Իսբանեա	խարիճի իսթիգրազը	21-3/8
Դամպիօ	Լօնտրա իւզերինէ	25-32
Բարիս, (Պուլվար) 21 Դեկ.		
Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 5 %	119-25
Էսհամը	Ումումիէ	12-32 1/2

Վիէննա, 21 Դեկ.

Լօնտրա	իւզերինէ գամպիա	117-70
Ռումէլի	աէմիր եօլ թահվիլաթը	18-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ում.	դեկտ. 9 ագշ. դր.	13-14
» »	դեկտ. 10 սպհ. աչ.	13-10
» »	Էն եիւքսէք	13-11
» »	Էն աշաղը	13-01
» »	Սաաթ 5 տէ	13-05
1863	Իսթիգ. (Մութօն) 6 % ֆ.	66-1/2
1865	» » 6 % ֆ.	67-1/2
1869	» (Բիլնար) 6 % ֆ.	66-1/2
1872	» (Պօնտիւ Թրէզօր	21-1/2
1873	» (Բիլնար) 6 % ֆ.	62-
Ռումէլի	շըմէնտըֆէր	37-1/2
Բէօր	դուրուշ	20-
Հէվալէսիդ	»	12-1/2
Ագչէ ֆայիզի	%	09-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻԵԱԹԸ

Դրէտի ժէնէրալ 6 %	3-20
Սօսիէթէ ժէն 6 %	4-20
Իսթանպոլ Պանգասը	3-20
Սօսիէթէ Օթման	3-20
Թրամվայ 5 %	390-
Լավրիօմ (մատէն)	105-
Աքսիօնլարտա իշ եօդ	

ԱԳՋԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Օսմանլը լիրասը 100 դրշտան	Ղ. Փ.
Ինկիլիզ լիրասը	109-33
Ֆրանսըզ ալթունու	87-32
Բօլ	90-07
Դրիմից ալթունու	51-29
Պէեազ մէճիտիյէ	107-38
Մէթալիք	210-
Պէշլիք	209-3/4
Սլթըգ	129-1/4
Պաղըր	520-
Գարպօն գայիմէսի գաբիք	895-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱՋԱՍԸ

Էն եիւքսէք	1210-
Էն աշաղը	1210-
Սաաթ 5 տէ	1210-

99 EME

LOTERIE ROYALE DE SAXE
ՍԱԳՍՕՆԵԱՆԸՆ 99 ՈՒՆՃՈՒ ԼՕԹՐԻ ՐՕԱՅԵԱԼԸ

Հ. Գլարֆէլտ վէ գումբանդասը մաղազասը Թարաֆընտան, ըիայէթլու էհալիմիզէ, մէղքիւր բիեանգօտան,

1881 սէնէյի ճէտիտի **3** վէ **4** իւնտէ, իւք քէշիտէսի իճրա գըլընճաճաղը իսթիար օլունուր։

Պու բիեանգօնուն, Ալմանիա բիեանգօլարը իչինտէ, էն զիեատէ մէնֆաաթ-լըսը օլտուղու. ումումի սուրէթտէ թանըմըշ տը, վէ

100,000 պիլէթտէն **50,000** պիլէթի գազանճաճ տը քի, օնլարտան տա պաշլըճալարը չու աթիտէքիլէր տիր.

Պիրինճիսի	ֆրանգ	625,000
Իքինճիսի	»	375,000
Իւշիւնճիսիս	»	250,000

վէ զայրիհիմ վէ զայրիհիմ։

Այէլխուսուս Իսթանպօլտա, վագըթ վագըթ, քէնտի էլիմիզլէ, իքրամիյյէ օլարագ էտա իտիմիշ օլան 100,000 վէ 60,000 վէ էմսալի ֆրանգլարտան մատա, հաթթա քէնտի սաթմըշ օլտուղումուզ պիլէթլէրտէն, սօն տէֆա չէ-քիլէն ըիեանգօտա չու աթիտէքի նիւմէրօլար գազանըշլար տը.

18,750 ֆրանգ Ն°. 47,591, վէ 9,750 ֆրանգ Ն°. 10,188, վէ 31,705, վէ 31,719, վէ 46962, վէ 38,534, վէ 39,155, վէ սայիրլէրի քի, հէման բէ-չինան էտա իյլէմիշիզ տիր։

Վէ ըիայէթլու էհալիմիզէ չունու տախի խապէր վիրիրիզ քի, մաղազամըզ-տա, Համպուրկուն,

279 ունճու բիեանգօսու պիլէթլերի տախի սաթըլմագտա օլուպ, վէ 90,500 պիլէթտէն 46,640 պիլէթի գազանճաճ, վէ իքրամիյյէլեր իչինտէ իսէ, 500,600 ֆրանգ վէ 312,500 ֆրանգ վէ սայիրէ վէ սայիրէ պուլունաճաճ տը, վէ իւք բիեանգօ, իչպու դեկտ. 15 տէ վէ 16 տա շէքիլճէք տիր։

Պու բիեանգօնուն սօն քէշիտէլերինտէ, պիզիմ էլիմիզէ չու իքրամիյյէլեր թէէտիյյէ օլունմուշլար տը. 12,500 ֆրանգ Ն°. 6,717 իչին, վէ 3,750 ֆր. Ն°. 462 վէ 3,997 վէ 6,816 իչին վէ սայիրէ վէ սայիրէ։

Վէ չու գօլայըգ վէ մէնֆաաթ տա վար տը քի, իսթէյէն հէր վագըթ մաղազամըզտան, իսապէթ իթմիշ նիւմէրօլարը ըէմի լիսթալարընը սիւալ ի-տիպ կէօրէրէք, էկէր քէնտիլերէ պիր շէյ վուրմուշ իսէ, անինտէ բարալարընը ալապիլճէքլէր տիր։

Պունլարտան զիեատէ քէսպի մալիւմաթ իթմէք, վէ պէեանամէլէրինի ախզ իյլէմէք իսթէյէն զաթլար, Գալաթատա Գոմիսիոն խանը ալթընտա վագը 10 նիւմէրօլու մաղազամըզա թէշրիֆ իյլէմէլի տիրլէր։

Հ. ԳԼԱՐՖԷԼՏ ՎԷ ԳՈՒՄԲ.

ՍԸՀՀԷԹ ՎԷ ՄԷՆԱՖԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՑԷ ԻԶԻՆ
ՂԱԵԷԹ ՄՈՒՀԻՄՄ ԻԼԱՆ

Վ. Ծանենին Իսթանպօլտա քէօբրիւ մէյտանընտա 1 վէ 2 նիւմէրօլու ՇԷՄՍ նամ պիւյիւք էճզախանէսի։

1867 տէ, սահիպ էհլիեէթ միւթէսարրըֆը թարաֆընտան թէէսսիս իտիլ-միշ օլան իշպու մէշհուր էճզախանէ, կէրէք իլաճլարընն թէմիզլիկի, կէրէք ըէչէթլարընն տիգգաթլէ իճրա օլունմասը, վէ խուսուսիլէ մէղքիւր էճզախա-նէնին պիր սրֆաթը մախսուսէսի օլմուշ օլան ֆիեաթլարընն էհվէնլիկի, վէ կէրէք մէմուլարընն միւհթէրէմ վէ միւթէատտիտ միւշթէրիլէր հագգընտա կէօթերտիքլէրի հիւմմէթ վէ նէզաքէթ սաեէսինտէ, տայիմա բաղվէթլու Իս-թանպոլ էհալիսինին խօշնուտիյյէթի քեամիլէսինի մուճիպ սուրէթտէ իճրայի խըտմէթ իյլէմիշ տիր։

Իշպու էճզախանէտէ, աթիաէ պէեան օլունան էմթաա թօրտան վէ ճէսթէ ճէսթէ սաթըլըր։

Էճզայի քիմեէվիեէ, մուալիճէլէր, ալէաթը ճէրրահիեէ, լաթիքտէն ալէթլէր, ֆոթօկրաֆ ալէթլերի, ալէաթ վէ էտէվաթը քիմեէվիեէ, խալիս գընագընա սոլֆաթօսու, ըթէրիեաթ (բարֆիսմըրի) շարապարը, հէր սաաթ իչին վէ կէրէք միւշթէրիլէրինէ, կէրէք խասթախանէլերէ, մէքթեպլերէ, վէ հաթթա հէր վագըտտա հիւքիմէթի Սէնիյյեէ քիֆիեէթ իտէճէք տէրէճէտէ մաքինա իլէ եաբըլմըշ պուզ։

Իշպու էճզախանէ իխրաճաթ վէ իտխալաթ իճրա իտիպ, գումսիսիոնլար տախի գապուլ իտէր։

1852 սէնէսինտէ Պէյօղլունտա Տօղրու եօլտա թէէսսիս օլունմուշ օլան **77** նիւմէրօլու Ծանի էճզախանէսի տախի, միւմիսիյէ Մ. Վ. Ծանինին մախտու-մը տիրյօմալը շիմիսթ տօգթէօր Ց. Ծանի թարաֆընտան իտարէ օլունմագտա տը։ Միւմիսիյէհին Պէյօղլունտա քիմեախանէսի տախի վար տը։

Պունլարտան պաշգա, Մ. Վ. Ծանինին Բուսճուգտա էճզախանէ շիւպէսի, էտիրնէտէ կազօղ ֆապրիգասը վէ պիրա մաղազասը օլուպ, քեաֆֆէյի էճզա վէ սայիր էմթաա իչին տէ աճէնթէլիք իտէր։

Ֆիեաթլար զաեէթ էհվէն տիր։

CAMELIA
ԳԱՄԷԼԻԱ

ՊԷՅՕՂԼՈՒՆՏԱ ՀԱՃՕԲՈՒԼՕ ԲԱՍՍԱԺԸՆՏԱ Ն°. 8 ՄԱՂԱԶԱ

Մէղքիւր մաղազատա բէ.ք ալէա վէ եէնի ճինատէն ֆիսթանլըգ գումաշլար իլէ գըշլըգ մանթօլար, վէ չամաշըրա տայիր էնվայի պէղ-լէր, իբէ.ք գումաշլար, վէ չարգալար, վէ էլպիսէ թէղեինաթը իչին կիւնակիւն կարնիթիւլլէր, վէ հէպիյյէյի.ք բէ.ք կիւզել վէ բէ.ք ֆա-յիտէլի մամուլաթ, վէ Իզմիր հալըլարը, վէ Բէյնէ էլոիվէնլէրի պուլունմագտա տը։

Պու մաղազատա պիր ֆիեաթ սէօյլէնմէ.քտէ օլուպ, վէ մէճիտիյէ տախի 20 զրուշա գապուլ օլունմագտա, վէ բաղարլըգ ճայիղ կէօ-բիւրմէմէ.քտէ տիր։

ՏԻՐԻՇ ՄԱԲԻՆԱԼԱՐԸ ԻԶԻՆ
ԹԻՐԼ

Կրասիօսա Ճօն Գլարդէն գումբանեասընէն էն ալէա վէ գամի մանքինա թիրէսի, պուրատա, Պէյօղլու վէ Գալաթա վէ Իս-թանպուլ մաղազալարը-նէն քեաֆֆէսինտէ պու-լունուպ թօրտան վէ բար չա բարչա, սաթըն ալմագ իսթէեէնլերին, Գալաթա-տա Վ. Օյմօտա սոգաղընտա 13 նիւմէրօլու մաղազատա, վէ Իսթանպօլտա Հաճի Թէօչէ.ք ճամիսինտէ 64 նիւմէրօլու մաղազատա միւրաճաաթ իթմէլերի։

Պիլիւ.ք աճէնթէ
ԷՄՐՄ Թ. ՃԱՆՕՖԼԻ

Մագարա իւզէրէրինտէ ապիլիա պալիսատէքի մաղազատա սիրգ գալի օլունմագտա տը։

ՊՏՈՑՏ ՄԸ
ՊՕԼՍՈՑ ԹԱՂԵՐՈՒ ՄԷՋ

Պարոնեան էֆէնտի թէէլիֆի օլտուղու հալտէ, վէ լէթայիֆ թարզընտա եազըլ-մըշ պուլունտուղու թագտիրտէ, պիր վագըթտան պէրու, ճիւզ ճիւզ նէչը օ-լունմագտա պուլունան մէղքիւր քիթապ, պու տէֆա թհքմիլ օլարագ, 224 սահի-ֆէտէն իպարէթ օլտուղու հալտէ, 12 չէր զ. ա սաթըլմագտա օլտուղունտան, հէր քէսին պիլ իշթիրա, հէմ էյլէնիպ վէ հէմտէ իսթիֆատէ իթմէլերինի իխթար իտէրիզ։

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ